

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

MÁNDY, Teréz

A háborús olasz utca / The Italian Street at the War

Eredeti közlés /Original publication:

Korunk, 1936, 11. évf., 5. szám, 380-383. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.681

Dátum/Date: 2018. február / February 18.

filename: mandyterez_1936_Olaszutca

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

MÁNDY, Teréz: A háborús olasz utca / The Italian Street at the War, AHU
MATT, 2018, pp. 1–7. old., No. 000.002.681, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Interneten / At the Internet

Kulcsszavak / Key words

magyar Afrika-kutatás, emberek, vélemények, tárgyak a kirakatokban az
olasz utcákon az olasz-etióp háború idején

African research in Hungary, people, opinions, objects in the showrooms on
the Italian streets during the Italian-Ethiopian War

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKU-
MENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE
ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS,
STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African–Hungarian Union is a non–profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

A HÁBORÚS OLASZ UTCA

MÁNDY, Teréz

Korunk, 1936, 11. évf., 5. szám, 380-383. old.

Olaszország! – a képzettársítás talán ma is még: kék ég, napfényes tengerpart, citrom, narancs, kaktusz, pálma, freskók, szobrok, képek, luxusépítkezések és a – nincstelenség festői romantikája. De hát Olaszországban ezúttal nemcsak a természet szépségeit, a ragyogó műkincseket, műemlékeket és nemcsak a szociális ellentétek kontrasztját nézegettük, hanem azt igyekeztünk meglátni, hogy mennyiben homályosította el a szép Itália kék egét az abesszin háború véres árnyéka.

Nézzük tehát mi az, ami egy rövid olaszországi tartózkodás alkalmából is feltűnik, vegyük sorjában azokat a szembeszökő külsőségeket és jellemző tüneteket, amelyekből leszögezhető, hogy itt háború van, hogy ez az a Hinterland, ahol az Abesszínia elleni hangulatot és a háborús lelkesedést preparálják.

Sétáljunk végig valamelyik olasz város utcáin, mindegy, hogy Firenze, Róma vagy Nápoly – a kép azonos. Sok az egyenruha! más a hadsereg, más a bersaglierik, más a fasiszta milícia, más az avantgardisták és balillák egyenruhája. Más a meleg vidékre (Somália) és más a hidegebb vidékre (Eritrea) távozó frontkatonák felszerelése. Sok az érem és jelvényüzlet, és nagyszámban látni gázálarc és kötszerüzleteket is. Sok a gyászszalagos ember, bár „legfeljebb ha 5000” halotról beszél mindenki. Sebesült az több van! – „nem tudni hány...” – mondják.

A legszembeszökőbb háborús benyomás kétségtelenül a főtereken felállított vöröskeresztes sátor, ahol 1-10 líráig különböző jelvényeket (sisakokat, abesszin fejeket) árulnak a sebesültek javára. Perselyes fiúk és lányok (balillák és piccole italianek) lelkes agilitással támadnak a járókelőkre. Mindenütt vöröskeresztes propaganda plakátok és hadikölcsön plakátok a szokványos szöveggel: Amíg katonáink a hadi dicsőséget szolgálják, áldozzanak az itthonlávók... stb.

Rengeteg a szankcióellenes és olasz ipart propagáló plakát. Az egyik pl. egy, a szankciók ellen irányuló tank látható. Más plakátok öles betűkkel kiáltják, hogy „Aquistate i prodotti italiani!” – vegyetek olasz gyártmányt. Az üzletek kirakatában Mussolini idézetek, mint: „Szembe fogunk szállni a gazdasági szankciókkal fegyelmezetségünkkel, összetartásunkkal, áldozatkészségünkkel” – „Háborunk szent Isten és az emberek előtt – stb. – Támogassuk az olasz ipart.”

Mindenféle láthatók a különböző újságok legújabb hírei és kifüggesztett térképei, melyeken zászlók jelzik a jelenlegi hadállást. A hadijelentések előtt csoportosulás van, amint a megjelenő lapokat is szétkapkodják. De úgy látszik az újságok még mindig keveslik a példányszámot és az egyik lap reklámként különböző abesszin harci eszközöket sorsol ki olvasói között. A sorsolásra kerülő kés. lándzsa, pajzs, ruha, saru, stb. egy kirakati üveg alatt látható.

Különben a kirakatokban mindenütt háborús fényképek: a hadsereg vonul, motorosok vonulnak, vonat, hajó, repülőgép indul, búcsúztatások, díszszemlék, a Duce beszél, olaszok tankon, abesszinek teveháton, kémek lefogása, akasztott abesszinek abesszin viseletben, meztelenül, félmeztelenül, mintha megannyi erotikus kép lenne és egyben az új olasz művészet.

Persze a fényképek között gyakran látható a győzelmes hitlerizmus ábrázolása is és olyan képek, melyeken a spanyol kommunisták templomokat dúlnak fel. A könyvkereskedések kirakatában mindenütt számtalan példányban Mussolini legújabb könyve: *Vomere e spado* (Ekevassal és karddal). Egyébként könyvek Abesszíniáról, Szomáliáról, Etiópiáról. A. O. (Afrika Orientale) térképek, szomál nyelvtanok, szótárak és a különböző abesszin törzsek nyelvének tankönyvei és szótárai. Könyvek a kolonizáció háborús problémáiról és az aduai revancheról.

Könyvek: „Hit és Igazság” címen. Könyvek: „Szankciók” és „A mi angol barátunk” címen. A „Fasizmus és bolsevizmus”, a „Korporációs állam” és a hasonló című könyvek a kirakatok háttérébe kerültek. A könyv és papírkereskedésekben sok abesszinellenes levelezőlap látható. Legtöbbjükön olaszok vagy olasz gyarmatiak kaszabolnak abesszineknek. Szöveg: „A cselekedetek beszélnek és beszélni fognak”. (Mussolini.) Az egyik levelezőlapon olasz gyarmati katona látható, amint *audere semper!* csatakiáltással nekimegy, és legyűri az Abesszíniát szimbolizáló oroszánt.

Van sok olyan szokványos anzix ,amelyen a frontkatona ír vagy levelet olvas, máshol meg az otthon lévőök kapnak levelet vagy a gyerek vigasztalja anyját, van ahol a gyerek és anya imádkoznak a hadbavonult apáért. De gyakoribb az olyan levelezőlap, ahol az olasz gyerek nekimegy az abesszin gyereknek vagy ahol a kis balilla térkép előtt magyarázza a kislánynak (*piccole italiane*_nek) a hadállást.

Vannak aztán földrajzi lapok is, melyek nyilván mementóként a római impérium korszakonkénti terjedelmét rögzítik meg. Az egyik anzix egy tankon álló balillát ábrázol. A szöveg a fasiszmus népszerű költőjének, *Mazottinak* egy versszaka, szabad fordításban a következő: „Büszke balilla vagyok, tele hittel, reménnyel, bátorsággal. Én is el akarnék menni a fekete kontinensre. A szeretett Duce neve és hite a szívemben. Nem tudom mi a félelem, nem tudom mi a gyávaság.” A kis balillák játékszere természetesen az ólomkatona (abesszin, olasz és gyarmati olasz viseletben), a kivágható papírkatona, a revolver, ágyú, tank és repülőgép. A *piccole italiane*nek pedig néger babákkal játszanak. Az olasz gyerekek persze népus bombákat szopogatnak s abesszinfejú húsvéti tojásokat és teveháton lovagló csokoládé abesszineket kapnak ajándékba.

Sok cukorkát láttunk aztán *Faccetta nera* csomagolásban. Ez a „*Faccetta nera*” ma Olaszország legnépszerűbb dala. Ezt éneklük a menetcsapatok, ezt éneklük a felvonuló fasiszták, avantgardisták, balillák. Az utca közönsége velük énekel, és a szűk olasz utcák házainak ablakaiból kendőlobogtatással kísérik a dalt. – Ezt éneklük mindenütt, a kis korcsmákban és a nagy lokálokban.

A dal refrénje szabad fordításban a következő: „Kis fekete arcocska, szép abesszin nő, várjál és reméljél, közeledik az óra, mikor találkozni fogunk, mikor más törvényt és más királyt adunk neked. Kis fekete arcocska – római nő leszel, zászlód az olasz zászló lesz. Együtt vonulunk majd fel, és együtt tisztelgünk majd a Duce és a király előtt.”

Énekelnek aztán még egy *Africanella* (afrikai nő) című, hasonló tartalmú és egy *Ti saluto, vado in Abessinia* (Üdvözlégy! Megyek Abesszíniába!) kezdetű dalt. A *Giovinezza*t és az *Allarmi*-t (Fegyverre!), e közismert fasiszta indulókat szinte kiszorítják az abesszin háborús és néger dalok (Stornelli Neri) . Kottáik mindenfelé kaphatók. A zeneműkereskedésekben négerfejú grammfonlemezek láthatók. A *faccetta nera* – a fekete arc uralkodik a kirakatokban, mintha legalább

is a hódító és nem meghódítandó volna. Minden árú aktuális abesszin csomagolást vagy elnevezést kap. Az abesszin ízlés vezet a divatban.

Róma legnagyobb divatüzleteiben abesszin ruhákat látunk, és a kis halászfaluk árusai a budha szobrocskákat négus fejként kínálják. A négus és családja nagyon népszerű Olaszországban. Míg nálunk főleg a vicclapok hasábjain szerepel, ott tele vannak vele a kirakatok, az illusztrált lapok és a képes mellékletek. Persze sok négus vicc is van forgalomban... de azok más ízűek, mint nálunk, mert a négus itt mégis csak halálosan komoly dolog.

Olaszország Hinterland jellege természetesen nem az idegenforgalomra berendezett helyeken látható. A velencei Szt. Márk-téren vagy a római Szent Péter-téren minden maradt a régiben... Nem látható itt még egy olyan levelezőlap se, ami a háborúra emlékeztetne. Pedig senkit se zavarna! – az angolok és amerikaiak úgys elmaradtak, nem a hetenként két hústalan nap miatt, ahogy az olaszok szeretik beállítani. Aki pedig jön: német, osztrák, magyar és francia fasiszta, az rokonszenvvel kíséri a „győzelmes felszabadító” háborút. Francia fasisztákat láttunk pl. felvonulni Mussolini előtt – a Marseillaise hangjai mellett éltették Olaszországot, a Ducet, a háborút és hatalmas felírásokkal tiltakoztak ők is a szankciók ellen

Talán sikerült valamennyire képet adnunk arról, hogy a mesterséges hangulatgyártás minden kelléke mennyire működésben van ma Olaszországban. Sajtó, irodalom, képek és plakátok, beszéd és zene, minden megnyilatkozás az Abesszínia elleni hangulatot és a háborús lelkesedést szolgálja. Természetesen a film is kiveszi részét a közhangulat irányításában. Egy abesszin filmhíradót láttunk, amely az abesszinek kulturátlanságát, vad szokásait, a felszabadító háború jogosultságát szemléltette, és az olasz hadsereg erejét mutatta be, valamint azt, hogy milyen jól bánnak az olaszok az abesszin sebesültekkel.

Kérdés, mi az eredménye ennek a mesterséges hangulatgyártásnak? Több olasszal beszélgettünk, intellektuállal, munkással. Úgy láttuk, hogy tényleg van háborús lelkesedés, önként jelentkeznak, várják behívásukat és kötelezőnek érzik, hogy kivegyék részüket a háborúból. Igaz, hogy jól fizetik a frontszolgálatot, s a kinevezések és kitüntetések is nagy vonzóerővel bírnak, de lényegében mégiscsak a háborús lelkesedés a döntő.

És a hozzátartozók, mit szólnak majd, ha elmegy Abesszíniaába? – kérdeztük többektől. Zavart tekintet, vállvonogatás a válasz, mert hát az anyák, feleségek és szeretők általában nem szoktak az ilyesmiért

lelkesedni. Az anyák semmi esetre se a római hőskor lelkesedésével küldik Abesszíniába fiaikat, és a búcsúztatás semmi esetre se olyan lelkes, mint amilyennek a fényképek ábrázolják. Láttunk egy hajóbúcsúztatást Nápolyban, honnan naponta indul 1-2 hajó. A fényképek kemény, elszánt tekintete helyett halálsápadt arcok, mosoly helyett könny, lelkes kendőlobogtatás helyett szemtörlés... A leglelkesítőbb harci indulók ellenére sincs lelkesedés – a Faccetta Nera-t és a Giovinezzát túlharsogja a zokogás.

Nagyjából ennyit láttunk néhány nap alatt a háborús Olaszországból. A felvázolt helyzetkép természetesen futó benyomásokra és nem konkrét adatokra épült. Rövid tartózkodásunk alatt pl. egyáltalában nem találkoztunk azzal a háborúellenes szellemmel, mely kétségtelenül megvan – és nemcsak az; anyák könnyében lappang.